

GERARD, Nestor (Schelle 23 januari 1897 – Langdorp 6 mei 1996).

Groeide op in een Franssprekend liberaal milieu. Gerard werd tijdens de Eerste Wereldoorlog als opgeëiste naar Duitsland gestuurd. Na de oorlog kreeg hij sympathie voor de activisten. Hij nam deel aan acties voor de vrijlating van **August Borms**, fotografeerde hem bij zijn vrijlating en reisde met hem mee door Vlaanderen. Zoals **Lode Bonten** en **Joris de Leeuw** was hij lid van de Antwerpse **Vlaamsch-Nationale Wacht**.

Gerard engageerde zich eind 1931 in de dienstweigeraarsbeweging (**dienstweigering**). Toen zou hij vernomen hebben dat de hem onbekende **Berten Fermont** in de gevangenis zat. Door zich voor te doen als zijn oom kon hij hem geregeld bezoeken en fungeren als verbindingsman met de buitenwereld. Hij bleef hem tot op zijn sterfbed bijstaan en zorgde, ook financieel, voor zijn uitvaart en de oprichting van zijn grafmonument.

In het kader van het **Dienstweigeraars-Steunkomitee** (DSK), dat Gerard van 1931 tot aan de onthulling van Fermonts monument (21 oktober 1934) leidde, hield hij voordrachten over Fermont als 'katholiek dienstweigeraar' en gaf hij in 1934 *De Vlaamsche Dienstweigeraar* uit. Ontgoocheld over de houding van de Vlaams-nationalisten tegenover de dienstweigeraars zocht hij steun bij pacifistische en antimilitaristische organisaties (**pacifisme**).

Gerard werd nooit lid van het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) en speelde ook geen rol in de collaboratie. Hij wilde de gedachtenis van Fermont buiten de politiek houden. Van 1950 tot 1972 was hij voorzitter van het Berten Fermont-Herdenkingscomité. Hij nam ontslag omdat het comité zijns inziens het beeld van Fermont in links-pacifistische zin vertekende.

Gerard, die als autodidact technisch fotograaf werd bij de Antwerpse firma Bell Telephone Cy, is tot in de jaren 1960, vanuit zijn persoonlijk engagement in en betrokkenheid bij de V.B., de fotograaf geweest die een kostbaar historisch archief van de V.B. heeft opgebouwd. In juni 1990 was er een retrospectieve van zijn werk opgehangen in de bibliotheek van de Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen, waar vooral zijn dikwijls ontroerende portretten van figuren uit de V.B. te zien waren: Edmond van Dieren en Jef van Extergem, Joris van Severen en Staf de Clercq, de paters Desiderius A. Stracke, Alfons van Assche en Jules Callewaert, Borms, Wies Moens en vele anderen. Behalve zijn portretengalerij maakte Gerard ook talrijke reportages van alle denkbare landdagen, betogingen en Vlaams-nationale hoogdagen, zoals de Albrecht Rodenbachhulde te Roeselare (1956), de IJzerbevaarten; ook aan nieuwsfotografie deed hij, zo-

FOTOTENTOONSTELLING VLAAMSE BEWEGING IN BEELD

UIT HET FOTO-ARCHIEF VAN NESTOR GERARD

van 2 juni tot en met 26 juli 1990

ma - vr: 8.30 u - 12 u / 13 u - 18 u

za - : 8.30 u - 12.30 u

juli - : gesloten om 17 u

gesloten: 4 juni, 11 juli, 21 juli

UFSIA-Bibliotheek Prinsstraat 9 Antwerpen

Nestor Gerard: 'de fotograaf van de V.B.'. Tijdens een tentoonstelling in 1990 was zowel zijn portretgalerij van Vlaams-nationale kopstukken als zijn foto's van Vlaams-nationale evenementen te bekijken. (ADV N)

als met de vrijlating van Borms voor de Leuvense gevangenis (1929). Voor het **Guldendoek van Vlaanderen** van schilder Henry Luyten leverde Gerard de portretten.

Gerard heeft in zijn vrije tijd ook natuuroptnamen gemaakt en sommige van zijn portretten hebben een artistieke aanzet. Maar de belangrijkste kwaliteiten van zijn liveportretten zijn de directheid, de levendigheid en soms de humor, die te danken zijn aan de algemene sympathie die Gerard in zijn kring van politieke vrienden genoot. Hij heeft van zijn V.B.-fotografie nooit echt 'een zaak' gemaakt: hij deelde zijn foto's uit en die werden ook dikwijls gepubliceerd zonder dat zelfs de naam van de fotograaf werd vermeld. De historische waarde van het Nestor Gerard-archief is onschatbaar.

WERKEN: Artikelen in *De Schelde*; *De Vlaamsche Dienstweigeraar*.

LITERATUUR: G. van Gorp, 'Bormsfoto's uit het archief van Nestor Gerard', in *Dr. August Borms. Data, feiten, citaten, foto's*, z.j.; – Spectator (= F. Mortier), 'Het Vlaamsch nationalisme in beeld (bij een tentoonstelling van N. Gerard)', in *De Schelde* (1 april 1931); – X, 'Nestor Gerard: Vlaamse dienstweigeraars waren geen pacifisten', in 't *Pallierterke* (4 oktober 1973); – R. Cardoen, *Het probleem van de dienstweigering in Vlaanderen tussen de twee wereldoorlogen*, RUG, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1977; – M.V.L. (= Maurits van Liedekerke), 'Bij Nestor Gerard, fotograaf van de Vlaamse Beweging. In Langdorp wonen Vlaamse groten in foto-archief', in *Wij* (4 december 1986); – E. Truyens (red.), *Huldeboek Nestor Gerard-Ward Hermans*, 1987; – A.E. Eyckerman, 'De Vlaamse dienstweigeraars tussen de twee wereldoorlogen', in *Jaarboek Vlaamse Beweging. Vlaams Archief* (1987); – E. van Neygen, *Wegbereiders. Portretten van Vlaamse pacifisten*, 1990; – K. van Deuren, 'Nestor Gerard (92), de fotograaf van de Vlaamse Beweging', in *Vlaanderen*, jg. 39, nr. 4 (september-oktober 1990).

KAREL VAN DEUREN EN ETIENNE VAN NEYGEN